

Z Reke javljajo, da je d'An
(Dalje na 3. strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2887 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.00, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (November 1-20) pomeni vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem davcem potekla naročnina. Posvetite jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

KAJZER IN JUNKERJI IMAJO DENAR, NEMŠKO LJUDSTVO PA STRADA.

Poročila iz Berlina pripovedujejo, da je sto "uglednih" Nemcev, med katerimi je tudi družina Hohenzollernjev, vtihotapilo čez mejo na Holandsko dve sto petdeset milijonov mark. Ako se ta vsota preračuni na ameriški dolar, tedaj imajo nemški kajzer, junkerji in militaristi, ki so spravili nemško ljudstvo v nesrečo, dva in šestdeset milijonov pet sto tisoč dolarjev.

O tem denarju pravijo, da je bila osebna lastnina kajzerja in njegovih opornikov. V resnici je pa denar ukraden nemškemu ljudstvu, kajti če ni bil ukraden, bi ga ne bili vtihotapili prek meje, ampak bi ga poslali naravnim potom za denarni promet. Ta vsota pripoveduje, da nemški kajzer in njegovi oporniki, ki so bežali z njim na Holandsko, niso siromaki, ampak so bogatini, ki prav udobno in razkošno živijo. Poročila pravijo, da nemški kajzer ni vključen v tem imeniku "uglednih" Nemcev, nekdanjih izkoriščevalcev nemškega ljudstva, ampak ima sam tako veliko premoženje, da prav dobro z njim izhaja.

V Berlinu pripovedujejo, da se na kajzerjevem dvoru v Doornu izda na dan \$6,250, ali več ko dva milijona dve sto petdeset tisoč dolarjev na leto. "Kajzer živi v razkošnosti, njegovo ljudstvo pa strada." Tak napis je prinesel neki berlinski dnevnik, toda v članku ne kritizira toliko kajzerja, ampak kritika zadene najbolj prusko vladno, ki je priznala pri bankrotnem postopanju, da so kajzerjeve hiše v Berlinu vredne dve sto petdeset milijonov dolarjev. Dalje mu je priznala sedem in dvajset gradov, deset veleposestev, osem lovskih gradičev, berlinsko kraljevo opero, trideset milijonov dolarjev v gotovini itd. Pruska deželna vlada je bila pri volji izročiti to premoženje nemškemu kajzerju. To je pa bilo preveč celo nazadnjaškemu pruskemu parlamentu, ki je izjavil, da gre veliko manj nemškemu kajzerju in bivšemu pruskemu kralju. Bil je predložen kompromisni predlog, katerega je pa advokat hitro odklonil. Pruska vlada je na to odločila, da se kajzerju pošlje takoj deset milijonov dolarjev v preganstvo, da lahko kupi pohištvo v Doornu in da ima za vsakdanje življenske troške, mu je pa še dovolila en milijon pet sto tisoč holandskih goldinarjev, kar znese v ameriškem denarju okoli šest sto tisoč dolarjev. Ali to še ni vse. Poleg mu je dovolila še po pet obresti od petdeset milijonov mark.

Ko ta denar roma v Doorn, da bo nemški kajzer lahko živel v razkošju in razsipnosti, se pripravljajo ameriški kvekerji, da odpošljejo v Nemčijo živež za prehranitev sedem sto tisoč nemških otrok čez zimo. Nihče nima nič proti temu, da se prehranijo malenčki čez zimo.

Ali ljudstvo v Nemčiji mora biti slepo, da ne nastopi proti samopašnosti pruske vlade, ki odpošilja take vsote nemškemu kajzerju, ko skoraj milijon otrok umira lakote. Za nemško ljudstvo je več vredno, če reši življenje enega delavskega otroka, kot so kajzer in vsi njegovi sorodniki in oporniki.

Nemški kajzer je v "pregnanstvu", nemško ljudstvo pa trpi še vseeno zaradi njega. Ali tega ni več toliko kriv kajzer, ampak največjo krivdo zadene nemško ljudstvo samo. Po končanji svetovni vojni so bile že volitve v Nemčiji. In vzlic izkušnjam, ki jih je imelo nemško ljudstvo v svetovni vojni, se je dalo speljati pri volitvah od tistih na led, ki še vedno pomežikujejo nemškemu kajzerju in njegovim opornikom, da žele z njimi živeti v prijateljstvu.

Nemški kajzer se valja v razkošju, z njim živi udobno sto njegovih najbolj zvestih opornikov z njihovimi lakajji vred, nemško ljudstvo pa strada in za nemške otroke je treba nabirati milodare na tujem, da ne umro lakote. In taki fakti zastavljajo vprašanje: Koliko bridkih skušenj bo moralo nemško ljudstvo še pretrpeti, da pride k pameti in se osvobodi svojih avtokratov?

Novo ime, namen je pa stari. — Nasprotniki organiziranega delavstva v Los Angelesu so se organizirali pod novim praporom. Imenovali se bodo odslej "boljši" Američani. Ime je sicer novo, toda pod tem praporom se zbirajo stari znanci — podjetniki, ki najslabeje plačujejo svoje delavce, ki pa vedno izumijo kakšno novo ime, da tako prikrijejo svoje nečedne namene za nekaj časa.

DOPISI.

Lorain, O. — Prišel je mesec december, v katerem se vršijo volitve novih odborov v večini pri vseh društvih in enakih ustanovah, kakor tudi pri marsikaterem podjetju. Tako se bo vršilo tudi glavno zborovanje tukajšnjega "Slov. nar. doma."

Ravno tako se je tudi približal čas, ko je treba resno misliti in se odločiti, kedar da se prične z gradbo poslopja "Slov. nar. doma". Treba se je odločiti za vse podrobnosti, ki pripadajo k tej zadevi in sploh treba bo storiti odločilni korak na prihodnjem glavnem zborovanju. Da se mora prileti z gradbo prihodnje leto, o tem ni nobenega dvoma in tudi ne vprašanja. Vsi tedaj sem primoran o tej zadevi sprejeti nekak resnih besedi, ker me veže tudi dolžnost kot predsednika "Slov. nar. doma."

Minulo bo že tri leta, odkar se je poročila ideja v tej naselbini, da postavimo "Slov. nar. dom", v katerem bi se nemoteno zbirali k raznim prireditvam, veseljem, zabavam, sejam, in javnim shodom ter predavanjem in da postane v tem oziru nekako neodvisni. Da se v tujih dvorinah ne moremo tako zbirati kot bi velikokrat hoteli upam, mi ni potreba posebno razpravljati, ker je že skoro slehernemu o tem znano. Ne verujem, da bi bili kak družinski oče, katerega prva skrb bi ne bila postaviti svoje lastne hiše, svoje lastne stanovanje za se in za svojo družino, in sicer prej kot mogoče. Sploh si sleherni najprvo preskrbi svoj dom in potem si šele preskrbi z drugimi stvarmi. In tako je tudi z narodom. Kakor potrebuje družina svoj lastni dom, tako potrebuje tudi narod svoj lastni dom, v katerem se zbira. Dokler nimajo rojaki v kak naselbini svoje lastne hiše, svoje lastne stanovanj, so na kulturnem polju nekako artilerija, ki se lahko v vseh ozirih zelo napreduje. In najbolj napredni smo pa, ako si postavimo svoje lastne ognjišče. Nihče ne mara slišati besede, da je nazadnjaški in sleherni hoče biti napreden v vseh ozirih. Torej, rojaki v tej naselbini bodimo tako napredni, da si postavimo svoj lastni dom "Slov. nar. dom."

Torej vsi napredni, na delo za to občo koristno stvar. Kajti, kdor ne podpira te ideje, ne more biti napreden, pa naj bo še tako sveden. Po mojem mnenju so ti rojaki, ki vedno ukazujejo, da so napredni in zavedni, pa se ne brigajo za "Slov. nar. dom", brezbržni in nezavedni.

Nekateri vedno kričijo in se sklicujejo na slogo ter pravijo, ako bi bili vsi složni, bi bilo vse mogoče! Toda, zakaj, pa ni tako? Vsakdo ima najlepšo priliko, da stopi v vrste naprednih in hodi po naprednih poteh. Na uho mi je prišlo, da je eden rekel (tudi naj ostane tajno), da je bil z dušo in telesom za naš Dom, toda sedaj pa ne bo več in da tudi ne bo nič dal v ta namen. Well, kaj si kdo misli! Ali je govoril resnico in kak možak je bil. Kar je rekel, ne odgovarja resnici, ker dosedaj še ni pokazal centa in se tudi zelo malo prikaže od njega. In vem še za par takih slučajev, omenil sem le enega.

Nadalje se tudi govori, da predsednik in podpredsednik doma sta edno vlad lastnih koristi tako aktivna pri domu, ali povedano bolj jasno, da imata ta dva največ dobička od vsega in da si midva polniva žepa. Kdo tako govori, vsak lahko ve, kdor le nekoliko pomisli. Kakše dobičke imam kot predsednik doma, pa tudi lahko vsakdo ve.

Raditja povem javno in jih pozivljem vse te, ki tako govorijo, da naj pristopijo v naše vrste s tem, da si kupite delnice in potem pa vsakdo lahko kandidira za kak urad če hoče, da bo delal profite. Rečem naj pa le toliko, ako bi hotel paziti na vsako besedo in isto vzeti k srcu, bi davej še pustil vse in rekel, tukaj imate, pa delajte kakor hočete. Toda to se ne bo zgodilo, in deloval bom še z podvojeno močjo, da se čimprej uresniči že večletna želja tukajšnjih rojakov. In postavili bomo Dom, pa naj razni bedaki govorijo kar hočejo, to nas prav nič ne briga, saj škoditi nam itak ne morejo nič, podpirajo pa tudi ne. Vsakemu je pa znano, da je nasprotnikov zelo malo, velika večina tukaj naseljenih rojakov je za dom in tudi

vestno delujejo, da se kmalo prične z gradbo.

Pozivljem vse delničarje "Slov. nar. doma", da se polnoštevilno udeležijo občenega zbora delničarjev, ki se vrši 12. decembra t. l. v Virantovi dvorani in prične ob polsedni uri zvečer. Vsaj na glavno letno sejo ali občni zbor bi morali priti vsi delničarji. In ne samo delničarji, ampak udeležiti se morajo vsi rojaki, ki se za stvar zanimajo, in naj postanejo delničarji, ker s tem bodo najbolj pokazali da so za stvar, in potem pa tudi lahko izrazijo svoje mnenje ali pomisleke na seji. Ker kdor ni delničar in ne deluje za stvar, tak tudi nima pravice kritizirati.

Dolžnost bi bila slehernega rojaka v tej naselbini, da kupi vsaj eno delnico in na ta način pomaga do lastnega poslopja, "Slov. nar. doma". Ne oziromaj se na nasprotnike, ki nasprotujejo prekoristni ideji z vsemi sredstvi, ki obrekujejo in raznašajo nesmiselne govorce, kot n. pr. da bo to poslopje služilo nemoralnim namenom, da bodo napravili iz "Slov. nar. doma" zloglasno hišo, da bo pijačevanje v tem poslopiju, in ne vem kaj še vse. Pozivljem vse te, ki tako govorijo, da naj postanejo delničarji in ako jim v resnici tako mar, da se ne bodo vršile "pregrešne stvari" v "Slov. nar. domu", bodo potem imeli najlepšo priliko to zabraniti. Sploh bi pozval vse te osebe, ki take laži raznašajo okrog, da naj nekoliko pazijo, kaj govorijo. Slehernemu je znano, da "dom" služi edino le izobrazbi in napredku in edino iz tega namena bo tudi postavljen. In vsak delničar bo pa imel pravico paziti, da se ne bodo vršile "pregrešne" stvari v domu. Kdor pa ni delničar, pa nima nobene pravice predpisovati ali pa kritizirati, to naj bo povedano enkrat za vselej.

Rojaki ne smemo obupati in tudi ne omagovati, ampak pogumno naprej za ciljem. Ne smemo se ozirati na maloštevilne nasprotnike, ti nas morajo šele navdušiti za stvar, da gremo v podvojeno močjo na delo. Pridobivajmo delničarje, ker čim več nas bo, tem lažje bomo izvršili naše veliko delo.

Pogovor pravil, veliko grmočja, malo dežja, kar je največkrat popolnoma na mestu. Toda v našem slučaju naj pa bo obratno: Malo grmočja, pa veliko dežja, da bo vsajena ideja mogla rasti, da se ne postuži, in da bo vsakdo močno drevo. In ko bo "Slov. nar. dom" dograjen in delo končano, si bomo pa lahko vsak svojo pipe nabavili in pomosno sedli na stol in bili v miru. Resnica je, da se mora premisliti vsako stvar temeljito, kakor in kaj naj se dela.

Glede velikosti poslopja so razna mnenja. Nekateri priporočajo, da bi postavili največje poslopje, kar jih je še v Lorainu, ki naj bi stalo nad stotisoč dolarjev. To bi bila tudi moja želja, toda treba se je ozirati v prvi vrsti na finance. Vsi tedaj je moje priporočilo, da naj se o tem dobro premisli in pretehta vse okoliščine, dokler je še čas, da ne bo potem prepozno. Moje mnenje je, da bi zgradili dom, katerega stroški bi ne presegali 60-tisoč dolarjev, da bi stal okrog 50- do 60-tisoč dolarjev, kar bi popolnoma zadostovalo našim potrebam. Ne smemo previsoko letati, da ne bomo nizko padli.

Priporočam le to, da več kot zmerno in umestno, in hitro kak se le teško popravi.

Torej delničarji "doma" udeležite se glavnega zborovanja v nedeljo 12. decembra, ki se prične ob polsedni uri zvečer in vrši v Virantovi dvorani. Na tem zborovanju bo tudi volitev novega izvrševalnega odbora ali direktorija, in sploh vseh odborov za bodoče poslovno leto 1921, ki bo največjega pomena za vse rojake naše naselbine v tej naselbini kakor tudi najpomembnejši dan v zgodovini Loraina. Na sejo naj vsakdo pripelje kakšnega novega delničarja, da se bodo naše vrste pomnožile.

Gotovi krogi se razburjajo glede politike, kar pa ni na mestu in sicer raditja, ker premalo poznajo in so premalo podučeni o političnih stvareh, ker politika nima ničesar opraviti s tem delom, namreč "Slov. nar. domom". Pri delu za skupne koristi ne bi smela politika igrati nobene vloge. Jaz sem bolj naklonjen demokratski stranki kot pa republikanski, in drugi so pa zopet drugim strankam in potem je povsem jasno, da vsak zagovarja domovini.

svojo misel, in iz tega nastane debata, itd. kar nas ovira pri skupnem delu za "Slov. nar. dom". Toda "Slov. nar. dom" ni nobena politična ustanova, ampak ustanova vseh tukajšnjih rojakov brez ozira na politiko ali versko prepričanje in raditega moramo tudi skupno delovati. Ne smemo se ozirati na naše različne prepričanje, in akoravno se na političnih shodih lahko predlagamo kakor hočemo, pri tem delu bodimo skupni. "Slov. nar. dom" nas vabi vse rojake na delo.

Mislim da je v vseh naselbinah enako kot tukaj, da smo razdeljeni takorekoč v tri stranke, namreč, versko in k tretji stranki pa pripadajo oni, ki se ne brigajo prav za nobeno božjo stvar. Prva stranka se briga za vse, kar je v korist nam in kar nam pomaga k napredku; druga stranka se briga največ samo za vero in tu in tam, ako je ravno z njimi v soglasju, tudi pomagajo pri narodnem delu. Oni pa, ki pripadajo k tretji stranki se pa ne brigajo za nobeno stvar, so popolnoma brez vsakih misli in se ne brigajo niti za bodočnost. Toda, pri delu za "Slov. nar. dom" bi se morali vsi združiti, delovati skupno in to delo bi se potem lahko imenovalo, da je delo od naroda in delo za narod.

Ponovno apeliram na vse one rojake, ki še niso delničarji da postanejo in sicer takoj, da bomo v resnici smeli govoriti o oni lepi besedi "sloga"; delujmo skupno brez ozira na politično ali versko prepričanje, stopimo vsi v eno vrsto, brez razlike, ali kdo hodi vsaki dan v cerkev, ali pa nikdar. To nas ne sme ločiti. Kadar se deluje za narodove koristi, moramo vsi delovati in sicer z podvojeno močjo.

Pri tem pa se mora tudi vpoštevati zasluge pomembnih rojakov in delničarjev, ker nekateri so bolj poštenovalni, kot drugi. Rojaki, hitite segati po delnicah in skupajte prekositi vašega znanca ali prijatelja.

Omenim naj še, da je po ena nedelja do aprila meseca namenjena za "Slov. nar. dom". Dve nedelji sta že bili in vsakokrat se je dobro obneslo in upam, da se bo v bodoče tudi. Vsak mesec se vrši namreč domača veselja v korist "Slov. nar. doma" in sicer prvo nedeljo po prvi plači v mesecu. Apeliram na vse rojake v tej naselbini, da se vedno udeležijo te veselice v polnem številu, ker za vsakršno najboljšo potrebo je najbolje preskrbljeno. Vsak naj pomaga po svoji najboljši moči, in ne bo dolgo ko bo pomosno stal v Lorainu "Slov. nar. dom". — John Piškur.

Reitz, Pa. — Tudi tukajšnjo naselbino je obiskala starka zima in nam prinesla beli snežec. Toda v kratkem času nas je zopet zapustila, in sledili so ji krasni jesenski dnevi. Solnce je še gorko in ptiči veselo skakljajo z veje na vejo.

Premogorovi v tukajšnji okolici obratujejo sedaj še precej povojno, toda kako dolgo, o tem pa nimam noben prerok. — Na društvenem polju ne napredujemo, pa tudi ne nazadujemo. Slovencev ni veliko naseljenih v tukajšnji naselbini, večinoma sami pečarji odrešenikovih let, in komaj čakamo, da bi se nas usmili kakšna slovenska evetka.

Ni še dolgo tega, ko sem čital dopis brata Matt Kezeleta, ki priporoča v svojem dopisu, da naj se preneha izdajati dnevnik Prosveta in naj preidemo na tednik ali dvotednik. Toda jaz sem odločno proti temu, ker list Prosveta je edini slovenski delavski dnevnik v Ameriki, katerega vsi radi čitamo. Da izboljšamo finančno stanje lista, svetujem oziroma apeliram na vse člane SNPJ, da naj postanejo naročniki Prosvete. Val radi čitamo, tega mi ne more nihče oporekati, in posebno ob zimskih večerih potrebujemo več čtiva, ker je zunaj mrzlo in gredo vreme in se vsakdo raje tišči gorke peči. In raditega bi bilo, moje mnenje, ako bi Prosveta ali pa SNPJ izdala kakšno lepovestno knjigo, povedi in romane (Kar vi želite, bodete lahko dobili od leposlovnih knjižarnic SNPJ, katere knjige izdejo v kratkem času. Opom. ured.) Prepričan sem, da bi si jih vsakdo rad naročil. S tem bi bilo veliko pomagano rojakom. — Josip Carmelj.

Narodni "Prosveto" valjamo sodelniki ali prijatelji v stari domovini.

Čistiti se je pa le pričelo.

Zdaj sem pa res vraga storil s svojim člankom "Moje (1) misli", s katerim sem jih potegnil pri listu rojakih Garyjev, Rockefellerjev itd., da so prišli spodje še s tako barvo na dan, e kateri mi še v sanjah ni prišlo na misel, da so se že pričeli "stihati" z njo, tako da se bo lahko ime lista še malo podaljšalo, in ne bo samo list rojakih Morgonov, Garyjev itd., ampak bo vrhu prejme še ime, na katerega je bil nekoč Zotti zelo "ponosen".

Ku sem pazno preštudiral stvar, se pa nisem prav nič odvil. "Big Bosova" navada je bila že odnekaj, da je rad sedel saj na dveh, ako ne na treh stoli. Nekoč ga je celo skominjalo po črnogorskem konzlatu.

Drugi ljudje, ki ga poznajo še od takrat, ko so njegovi sedanjji hlapci poznali Zdravne države le na zemljevidih in "Big Bos" ni bil "Big Bos", ampak prav ponižen kramarček doli na Greenwiehu, pa ne na tisteni, od katerega štejemo polne dnevnike, je nosil tako velika "rdečo mašino", da mu je pokrivala kar ves telovnik od spredaj. Priporočal je seveda tudi Džosa. No, pa pustimo to, ker spada v preteklost, ki nima zdaj drugega pomena, da se na njeni podlagi da sklepati, da ni nič presenetljivega, če "Big Bos" in njegovi hlapci zopet sede saj na dveh stoli, če ne vlečejo še tretjega, da sedejo nanj.

Na stolu J. R. Z., to se pravi na republikanskem stolu, so sedeli že precej časa in najbrž so dobili žulje, da so sedli na avstrijantovskega. Zdaj je treba sesti še na kraljevaškega in trojica bo tukaj, ki ne "fall". Meni seveda ne gre najmanjša zasluga za to odkritje. Vsi hvala gre avstrijantovskemu Džovu, ki je pohvalil koritarje na vzhodu, koritarji so pa njegovo hvalo z veseljem ponatili.

Seveda ni avstrijantovski Džov nič dal za J. R. Z., saj iz takega tudi ni nihče trdil. Prav rad pa verjamem, da je svoje groše pošiljal po "Big Bosu" v stari kraj, da habsburški Koroški preje vstane od mrtvih tam v Švici.

Od njega se vendar ne more pričakovati, da bo kaj dal za osvoboditev jugoslovanskega ljudstva izpod jarma kronanih vladarjev po božji milosti, ker je njegova naloga, da skrbi za habsburškega Koroša, njegovo družino, habsburške nadvojvode in nadvojvodinje, da bodo lahko še naprej živeli udobno in brez dela. In če avstrijantovski Džov misli, da mora "Big Bos" imeti za posredovalca pri svojih "dobrotvornih" činah, ga nihče ne zaveda zaradi tega, najmanj pa tisti, ki se bojujejo za osvoboditev jugoslovanskega ljudstva, ker se zavedajo, da je na svetu še dosti takih ljudi, ki ličejo palico, s katero jih tepejo in da je med temi ljudmi tudi avstrijantovski Džov. Da taki ljudje niso prav brhine pameti, je pa splošno znana reč. In ker se takim ljudem ne more zameriti, jim zameriti ne morem tudi jaz — Janez Kopriva, delajoč na prvi entri, rajt feš.

OESTNI ROP PRI BELEM DNEVU.

Chicago, Ill. — Štirje banditi so ustavili Edward Van Horna, blaginjsko National Milk kompanijo, ki je del iz pisarne domov, in ga vrgli v svoj avtomobil. Na avtomobilu so mu pobrali tisoč devet sto dolarjev; na prejeri manj mesta so ga spodili z avtomobilu.

Francoski socialisti glasovali za tretje internacionale.

Pariz, 2. dec. — Federacija v Seinu, najmočnejša socialistična organizacija v Franciji, je z veliko večino odglasovala za brezpogojni vstop v komunistično internacionale. Za predlog za brezpogojni vstop je bilo oddanih 13,488 glasov, za predlog za vstop s pridržki 2114 in za predlog proti vstopu 1016 glasov.

Aretirani Irci v Glasgowu.

Glasgow, Anglija, 2. dec. — Policija je tukaj zaprla šest Ircov, pri katerih so našli bombe, gnilj in strelno orožje.

Novice iz Jugoslavije.

ŠTEVILO PREBIVALCEV V JUGOSLAVIJI.

Po novjših došlih uradnih podatkih ministrstva za socialno politiko je bilo julija prebivalcev na vsem ozemlju Jugoslavije: v Srbiji na 78.358 kvadratnih kilometrov 4.156.909 prebivalcev, v Vojvodini na 41.750 kv. km. 2.675.232 prebivalcev, v Bosni in Hercegovini na 51.199 kv. km. 1.89.044 prebivalcev, v Dalmaciji na 12.831 kv. km. 645.000 prebivalcev, v Hrvatski in Slavoniji na 42.533 kv. km. 2.629.554 prebivalcev, v Sloveniji na 24.680 kv. km. 1.510.082 prebivalcev. Po tem bi štela Jugoslavija v celotni 271 tisoč 232 kvadratnih kilometrov, s 14.343.087 prebivalci, pri čemer ni všteta Istria, ker ni bilo mogoče vlad italijanske okupacije ugotoviti točnega števila prebivalcev. V slučaju, da vsi Jugoslavo pripadajo Jugoslaviji, bi štela okoli 16 milijonov prebivalcev.

Vlom v begunski vlak. Na glavnem ljubljanskem kolodvoru sta mlada Vinco Hrovat in France Laznar vlomila v begunski vlak, ter odnesla bananemu uradniku Rihardu Premru eno kolo, vredno 1550 K in begunski Franci Lenarčič šest okenskih zaves cenjenih na 3000 K. Zaveze sta vlomila prodala za 60 K.

Popis prebivalstva. Dne 1. januarja 1921 se bo izvršil po vsej Jugoslaviji popis prebivalcev, hiš in živine. Ministrstvo za socialno politiko je v to svrhu izvršilo vse potrebne priprave.

"Verujem v Boga — za kralja i otačbino". Podpisana je naredba o zastavah naše vojske. Po tej naredbi imajo vsi pehotni in konjski polki ter divizije v operativni in rezervni vojski, kakor tudi poveljništvo celokupnega orožništva, svoje zastave. Zastava se daruje z ukazom, ki ga podpisuje kralj. Zastavo tvori državna trobojnica in trakovi. Na teh trakovih se nahaja oblika dvoglavega orla ter državne grba. Na prvi strani imajo letnico, na drugi strani pa napis v cirilici: "Verujem v Boga — za kralja i otačbino".

Na traku se nahaja tudi venec s krono in kraljevimi znaki, kakor tudi ime edince, ki ima zastavo.

Stavka brivskih pomočnikov končana. Brivski i pomočniki v Ljubljani so 4. nov. nastopili delo. Po osemindesetih stavki, ki je bila mirna in brez vsakega incidenta nesolidarnosti, so dosegli 33 odstotno povznesenje svojih mesečnih plač. Z gospodarji so se tudi sporazumeli, da pomočniki lahko zahtevajo plačo v tedenskih obrokih.

Obsodba mokařja. Pred ljubljanskim okrajnim sodnikom se še vedno nadaljujejo razprave o manipulacijah s pokvarjeno moko. 4. nov. je bil obsodjen trgovec Štefan Mencinger na en teden dni zapora, in 1000 kron denarne kazni, ker je prodajal pokvarjeno, zdravju škodljivo moko. Kruh iz te moke je bil zelo kisel. Obsojeni trgovec se je zagovarjal, da ni moke namenoma pokvaril in da je moko moko nevede prodajal. Mencinger ima trgovino na Marijini cesti.

VESTI IZ PRIMORJA.

Fašisti opustošili Delavski dom v Piranu. — Trst, 2. Iz Pirana poročajo listu "Il Piccolo": 30. okt. je prišlo v Pirano do hudih spopadov med fašisti in socialisti. 8 fašistov se je pripeljal s parnikom iz Trsta, da nelepjo progas za proslavo italijanske zmage pri Vittorio Veneto. Socialisti so jih napadli in vrgli enega eks-tenenta v morje. Fašisti, katerim so prišli karabinjerji na pomoč so se ubranili napadalec z revolverji, ter rešili potapljalčevega. Drugi dan je prišla z avtomobili večja gruča fašistov iz Trsta v Piran, je izpraznila z revolverji v roki glavni piranski takozvani Tartinijev trg od ljudi, ki so se morali umakniti v stanovanja in javne lokale. Nato so fašisti vdrl v Delavski dom zaplenili tam vse spise, in razbili vse pohištvo, ter potem odkorakali proti Portorose, kjer so jih čakali avtomobili. Medpotoma se je vnel med korakajočimi fašisti, in med socialisti boj na re-

volverje, ki pa ni zahteval nobenih žrtv. Dosepevi v Portorose so se vrnili fašisti v svojih avtomobilih nemoteno v Trst. Eden šoferjev je bil med potoma med Piranom in Portorose napaden iz razloga, ker je pripeljal fašiste v Piran, in težko ranjen.

Atentat na D'Annunzija. — Baker, Dne 30. oktobra je nek ardit streljal na D'Annunzija, ki ga pa je zgrešil. Stvar se hoče prikriti, ker žele, da bi ne prišla v javnost radi strašnega stanja, ki vlada na Reki v splošno nezadovoljnost, katere je bila vzrok napadu. D'Annunzio se v svojem velikem strahu ne upa več iz hiše.

Iz sovjetske Rusije.

Ljudski komisar Trocki je prejel sledečo brzojavko: "Na dan prve obilnice VIII. rdeče kozake divizije pošiljajo rdeči kozaki bratske pozdrave sodrugu Trockemu, poveljniku rdeče armade, in prisegajo pri časti rdečih kozakov, da se bodo borili s sovražniki proletarijata do končne zmage."

Zvišanje produkcije. Jekaterinoslavske tovarne so v teku zadnjih treh tednov početvile produkcije. Tovarna v Jasinskiju je pomnožila mesečno proizvajanje kos in srpov od 27.000 na 115.000 komadov.

Kulturno delo. Predsednik petrogradske akademije znanosti sporoča, da je tovariš Bamold član akademije, odkril v bližini Samarkanda velevažen zgodovinski sirski napis. Akademija je stavila pod svoje nadzorstvo izvanredno dragoceni arhiv buharskega emirja.

Razne vesti.

Poljska grofica za razdelitev cerkvenih posestev. — Grofica Mycińska objavlja v varšavskem listu "Tribuna" znamenito pismo nadškofu Teodorowiczu. Čudi se, kako se zamore nadškof zoperstavljati in pretiti z versko vojako v slučaju, da bi se cerkveno premoženje brez papeževga dovoljenja razdelilo. Kristus pač ni imel nobenega premoženja.

pis, grofica Mycińska. Ona zavzema stališče, da predlog za razdelitev cerkvenih posestev povzroči združenje, skupnost ljudstva, in da bazira na krščanski morali. In kdo ve, ako bi ne bilo umestno tudi pri kapitalistih in veleposestnikih nekako alično postopati. Za Kristusom hoditi je čast vsakega! Zakaj se pa ni nadškof v deželni zbornici oglašil in ščitil ljudstvo, ko je pater Lutoslavlaki predlagal, naj se postavi strojnica proti stradalnemu delavstvu in je tako z nogami teptal Kristusov nauk, ki pravi: "Lačne nasititi!" Ali ni to vnebopijoči greh, da veleposestniki svoje posele po zimi mečejo na cesto, kjer so (posli) organizirani? Zakaj se veleposestniki protivijo osemurnemu delavniku? Menda zato, da bi delavec v tovarnah in rudokopih delal in "gospod" se na njegovih žuljih razveseljeval in zabaval? Ali ne uvidi nadškof, kakšna krivica se s tem na Poljskem godi? Ali ne uvidi, da so se zopet vrnili srednjeveški časi? In nadškofu — se ne zdi vredno, te refleksije vsaj z eno besedo odgovoriti.

Ena za smeh. Krščansko-socialni bratci na Dunaju kaj mnogo dajo na svoje intimne odnose s krščansko-socialnimi bratci na Madžarskem. Če le morejo se z njimi pobahajo, tako, da smemo pripisovati samo njihovega idealnemu navdušenju, če jo tu pa tam malce "pokidajo". Zadržljive je prinesla "Reichpost" tole zabavno reklamo z debelimi črkami: Ogrski krompir na trgu. Blagoslov dobrih odnošajev z Ogrski! Privoz je bil danes nekoliko slabši kot prejšnje dni. . . . Če ne nekaterih zelenjav so poskočile . . . Krompir po 12.50 kron. — Hvala bogu, sedaj pa že vidimo, da bo na Dunaju odslej volk sit in ovca cela!

Krščanska krvava justica. Preki sod budimpeštanskega kazenskega sodišča je razglasil 31. okr. sodba v procesu proti obtožen-

cem, ki so vtihotapljali komunistične letake z Dunaja v Budimpešto, in jih zlasti onostran Dunava razširjali v svrhu agitacije. Obtoženi so bili zločina upora. Kijučavničar Aleksander Kokal je bil obsodjen na smrt, kmet Dela Kokal na dosmrtno ječo, Štefan Rasztolovics in Edvard Stoeger vsak na petnajst let. Anton Striberni in Beziderij Bovy vsak na deset let ječe. Trinajst obtoženec je bilo oproščenih. Prošnjo za pomilostitev Aleksandra Kokala so predložili državnemu pravniku — Ta slučaj ponovno dokazuje, da so papeževi ekspanzenti bili in bodo največji prijatelji krvave justice. In ravno taki bodo naši klerikateci, če pridejo kedaj na vladno sami in imajo neomejeno oblast

Kriminalnost med šenskami na Francoskem narašča. Pred krat-

kim je pet mladih deklet napadlo nekega sprevednika, ter mu vzelo ves denar in zlatnino. V teku zadnjih par mesecev se poroča 20 napadov od strani žensk.

Ali že ste poslali naročilo

za Ameriški družinski koledar letnik 1921? Ako še ne, storite to takoj, predno bodo vsi razprodani. Čitali ste v zadnjih dveh tedenskih "Prosvetah" vsebino, ki jo ima Družinski Koledar 1921. Iz nje izprevidite, da mora zadovoljiti vsakega, tudi izbirnega čitatelja. Stane mehko vezan 75c in vezan v platno \$1.00. Naročila naslovite:

Proletarec, 3639 W. 26th. St., Chicago, Ill.

VZNEMIRJAJOČI KAŠELJ

Hripavost, segačenje v grlu in mnogo in različnih bolezni vled prehlada in vnetja bronhialnih cevi, je treba takoj zaustaviti, da se izogne resnim sitnostim in komplikacijam.

Severov Balzam Proti Kašlju

(preje Severov balzam za pljuca)

bo, če ga takoj vzamete, prepreči slabe posledice prehlada, pomagal kašlju, ublažil vnetje in odvrnil mnogo trpljenja. Prijeten za zavžitek bodisi za otroke ali odrasle. Imejte ga pri roki v vaši omari za zdravila, pripravljenega za prihajajoče zimske mesece. Po vseh lekarnah.

V dvojnih merah: 25c in 50c.

Severjev novi slovenski Almanah za 1921 je izšel.

Dobite ista našega novega Almanaha od svojega lekarja. Zastonj, samo vprašajte zanj. Če ga ne dobite v vašem okraju, pišite na nas direktno in priložite za 2c pošt. znamko.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS IOWA

POSEBNO MOČNE VOJAŠKE PLAHE (KOLTRI)

\$2.40 in \$3.75

So po 7 do 8 funtov teže, merijo 66x76 in so nabasane z najfinjšim belim bombažem. Narejene iz trpežnega barve, le nekaj odstotkov jih je rosnatih. Krasno in trpežno izdelane, ki nudijo enako ugodnost kot bi za iste plače od \$8.00 do \$11.00. Ti koltri so bili narejeni ravno mesec dni pred premirjem in mnogo jih je, ki niso bili niti odposlani. Vsi v izvrstno dobrem stanju. Naša cena je le \$3.75 vsak.

Imamo tudi nekaj tisoč koltrjev enake vrste in velikosti kot gornji, samo da so tu pa tam malo zamazani, sicer pa v dobrem stanju za rabo, niti razstrigani in nobenih luknj in se prodajajo po \$2.40 vsak. Ti so klasificirani pod številko 2 koltri in ako šelite naročiti to, tedaj morate napisati da hočete koltre št. 2.

IMAMO TUDI
Vojaške čevlje po \$2.50, \$3.00 in \$4.00.
Vojaške dežne plače po \$9.75 in več.
Vojaške srajce po \$2.75 vsaka, dve za \$5.00.
Vojaške plahte, po \$4.90 in \$5.90.
Vojaške Avtomobil pogrinjace \$4.90, vredne \$12.00.

Kingsley Army Shoe Co.,
3852 Cottage Grove Ave.,
4 North Clinton Street,
3602 South State Street,
9226 South Commercial Av.,
Odprite ob večerih do 8 ure.
Naročilo izven mesta se sprejema le tedaj če se nam pošlje po \$1.00 na preji za vsak kom naročenega blaga, ostalo pa plačate potem, ko se vam prične blago na dom. Vse naročila na izroč. mesta Chicago je nasloviti na naslov:
3852 Cottage Grove Ave.,
CHICAGO, ILL.

Jošip Kostanjevec:

NA SOLNČNIH TLEH.

— P O V E S T —

(Nadaljevanje).

"Kako romajo vsak večer iz mesta, zlasti pa ob nedeljah in praznikih, po dva, po trije skupaj, pa tudi v celih gručah kakor božjepotniki na Sv. goru", se je hudoval četrti. "Da hujskajo in delajo zgago, da spravljajo lahkovorne delavce v nesrečo, pa tudi druge."

"Treba bo počteno nastopiti enkrat," je zopet govoril prvi ter dvignil pest pred obraz svojemu sosedu. "Jaz bi pomagal."

In zasmejali so se vsi bratci presrečno ob tej prelepi misli.

"Moj Bog, koliko je treba tukaj še pouka in vzgoje," je posepnil Podlipnik Demiroseju. "Zalostno, žalostno."

"Tu treba zastaviti vse moči, pri teh treba začeti," je odgovoril Demirose.

Oni pa so zabavljali vedno bolj, drugi je hotel prekositi drugoga. Podlipnik se je zgražal, kipele je v njem, da je izpreminjal barve; Demirose je to opazil in poklical račun.

VIII.

Drugi dan je prišel Burlatti zopet ob navadni uri v trgovino. Na vsem njegovem vedenju, na prevzemanju poročil, na odrejevanju posameznih poti se ni poznalo nič posebnega. Vse se je vršilo v redu kakor vedno prej. Toda dober opazovalec, kakoršen je bil Demirose, je vendar videl, kako je pod tem navidezni mirom tlela žerjavica. S kakšno močjo se je trudil, da je zatri v sebi, kar bi bilo pri drugem slabotnejšem značaju splapolalo v viden plamen.

Podlipnik je sporočil takoj zjutraj svojemu šefu, kaj se je godilo v skladiščih, kjer je nadzoroval Perko. Poročal je samo golo resnico brez svojih pripomb, kakor jo je videl in kakršna je bila. Hotel je biti popolnoma objektivni in prepuštili končno razsodbo edino Burlattiju, da mu pozneje ne bo mogel nihče ničesar očitati.

Burlatti ga je mirno poslušal. Z nobeno kretanje ni pokazal, da bi ga bilo to poročilo presenetilo ali vznemirilo; kakor bi bil vse to vedel že davno. Ko je Podlipnik končal, je nekoliko pomislil, potem pa dejal:

Dobro. V soboto zvečer pojedite vi v skladišče in izplačate tefakom tedensko dnino. S Perkom ne govorite nobene besede, pač pa vplivajte pomirjevalno na delavce, da se ne zgodi kak neviščen kraval. To vam ne bode težko po vsem, kar ste mi sedaj pripovedovali. Povejte jim tudi, da bodo odslej redno plačani kakor zahtevajo. Ako bi pa hoteli, da se jim povrnejo vsote, ki jih je za-

nje oškodoval Perko, recite jim, da se bo zadeva natančno preiskala in da dobe potem tudi to, iz glačane. Če pa nihče tega ne opomni, molčite tudi vi."

"Po mojem mnenju bi se to moralo zgoditi, naj zahtevajo ali ne," je dejal Podlipnik odkrito.

"To vas nič ne briga, gospod Podlipnik," je odgovoril Burlatti trdo. "Vi storite samo to, kar vam ukažem."

Podlipnik se je molče poklonil in ni rekel besedice. Oni pa je nadaljeval:

"Ako bodo zahtevali, da se Perko umakne s svojega mesta, recite jim, da se to gotovo zgodi v kratkem, ker sedaj nimamo nobenega, da bi ga postavili tja. Toda tudi o tem molčite, ako ne zahtevajo izrečno."

Podlipnik je začudeno pogledal Burlattija. Ni hotel verjeti svojim ušesom. In čudne misli so se porodile v njegovi glavi. Mislil, kakršne je mislil že tačas, ko je stopal po mestu s Perkom v skladišče, da preišče zadevo. V kakšni zvezi je moral biti Burlatti s svojčesano s tem človekom? Kaj je bil Perko v svojih mlajših letih, preden ga je vzel v službo Burlatti? Sedaj je bil prepričan, da je moralo nekaj biti nekdan med njima in da se Perku ne bo skrivil niti las. Kvečemu, da ga premesti iz skladišča na kak drugo mesto, ako pride do skrajnosti. Toda naj bo temu kakor hoče, on bo sedaj sam vestno pazil, da se delavcem ne bodo godile krivice, in da se jim izboljšajo razmere. Zato je še zadnjič povabil k sebi Štrka. Ako pridobi njega, pridobi vse druge in nič mu ne ostane skritega.

Te misli so kmalu izpodrinile druge, ko je zopet opravljal v prodajalni svoje posle. Že Demirose mu je bil večkrat rekel, da mu Burlatti nena- vadno zaupa, ko mu je poveril tako delikatno posel. Odkod izvira to zaupanje, ako je resnično? In da utegne biti resnično, v tem ga potrjuje zopet današnje naročilo o sobotnem izplačevanju delavcev in o vsem, kar je s tem izplačevanjem v zvezi. Da bi ga bil izbral v to zaradi tega, ker je Slovenec in tako najlažje vpliva nanje, je sicer naravno, ali ni tako lahko umevno, ker je on sam še tako malo časa v Burlattijevi službi in vsi težaki tudi dobro govore laško. Lahko bi bil torej ta posel izročiti drugemu. Vsekakor mora imeti Demirose prav.

In Podlipnikove misli so prošle k Demiroseju. Kako simpatičen in vrl človek, nadarjen in vztrajen! Ohraniti si je vedel svoje samostojnost in neodvisnost v mišljenju in v nastopu, ohraniti svoje nepokvarjeno čuvstvo, dasi niso njegove razmere bile najslabše. In kakšen ljubitelj Slovanov! Marsikomu izmed nas bi bil lahko v zgled. Lahko se mu zopni zaradi njih hinavščine in strahopetnosti. In tako je bil pripravljen poskusi si družine svojemu značaju primerne. Našel jo je in v njej se je naučil ljubiti Slovana. In v svojem širokem obzorju je spoznal nalogo, ki čaka te narode, v njem vidi veliko bodočnost njihovo...

(Dalje prihodnjik.)

Pošiljamo denar v staro domovino

Capital \$100,000.00
Paid up \$12,000.00

Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje za Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Istro. Nadalje pošljemo denar tudi v Srbijo, Bulgarsko in Rumunsko. Jamčimo za vas poslani denar, enako kot pred vojno, da bode hitro in točno izplačan. Prodajemo likfarte na vse linije. Uradne ure so: 9 jutro do 5 zvečer. Ponedeljek in soboto po 8.30.

KASPAR STATE BANK
1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.